

Stručni časopis
za analizu politike

Jun 2011

Izlazi tromesečno

Analiza POLITIKE

Analiza

Partijska scena
i predizborna kampanja
u Srbiji

Pod lupom

Deset godina
političke tranzicije
u Srbiji

Svetske teme

Grčka kriza i kraj evra
„Arapsko proleće“
i demokratizacija
u uporednoj perspektivi

Puls

Istraživanja raspoloženja birača
za potrebe izborne kampanje

Globalno

Globalna politika
klimatskih promena

Analiza POLITIKE

 **CENTAR ZA
DEMOKRATIJU**
Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka

Analiza

POLITIKE

Izdavač

Centar za demokratiju Fakulteta političkih nauka
Univerzitet u Beogradu

Za izdavača

Prof. dr Ilija Vujačić

Readakcija

Prof. dr Slaviša Orlović, glavni urednik
Prof. dr Slobodan Marković

Programski savet

Prof. dr Vukašin Pavlović (predsednik), Prof. dr Vučina Vasović,
Prof. dr Čedomir Čupić, Prof. dr Ilija Vujačić,
Prof. dr Ratko Božović

Izvršni urednici

Zorica Vidović Paskaš, Mr Dušan Spasojević, Jelena Lončar

Dizajn

Goran Ratković

Lektura i korektura

Ana Đukić

Adresa

Jove Ilića 165, Beograd
e-mail: analizapolitike@fpn.bg.ac.rs
telefon: 011/3976422

Tiraž

1.000 primeraka

Štampa

Ćigoja štampa

Sadržaj

Za prvi broj	5	Doc. dr Siniša Atlagić Profesionalizacija političkog komuniciranja – trijumf forme nad sadržajem	40
Analiza Prof. dr Slaviša Orlović Partijska scena i predizborna kampanja u Srbiji	7	Globalno Prof. dr Vukašin Pavlović Globalna politika klimatskih promena	45
Politički život Prof. dr Zoran Stojiljković Socijalni dijalog i kriza i/li kriza dijaloga	13	Prof. dr Tanja Miščević Nova transformacija NATO nakon Lisabona – nastavak trenda	51
Pod lupom Prof. dr Ilija Vujačić Deset godina političke tranzicije u Srbiji	18	Prof. dr Dragana Mitrović Izvori i granice kineske moći	58
Svetske teme Prof. dr Miroslav Prokopjević Grčka kriza i kraj evra	24	Prikaz Doc. dr Đorđe Pavićević Životopis demokratije	64
Prof. dr Jovan Teokarević „Arapsko proleće“ i demokratizacija u uporednoj perspektivi	30	Konferencije Mr Nikola Bjeljinac Sabor politikologa	66
Puls Prof. dr Zoran Đ. Slavujević Istraživanja raspoloženja birača za potrebe izborne kampanje	35	Prof. dr Slaviša Orlović Godišnji skup politikologa Slovenije	67

Za prvi broj

Ovo je prvi broj časopisa *Analiza politike*. Pokretanje ovakvog politikološkog časopisa proizašlo je iz potrebe za ozbiljnim političkim analizama savremenih političkih problema, kako u Srbiji, tako i na regionalnom i međunarodnom planu. Časopis se bavi analizom političkih institucija, političkih procesa i javnih politika. S obzirom na to da je javno polje zagušeno površnim i plitkim obradama političkih tema koje je nekritičko, ali neretko nestručno i neobjektivno, postoji potreba da se glasnije i češće progovori jezikom struke. Politika i politička nauka ne smeju se svesti na ono što podmeću i nameću političari i mediji. Takvo stanje zahteva stručne i kompetentne odgovore na izazove autorima koji su potvrđeni stručnjaci u svojim oblastima.

Tekstovi u ovom časopisu imaju kratku, jasnu, argumentovanu, rezimiranu i poentirajuću formu, kako bi bili razumljivi širem krugu zainteresovanih za utemeljeno tumačenje, interpretaciju i analizu savremenih političkih procesa i fenomena. Pokretanjem *Analize politike* urednici žele da daju doprinos jačanju političkih institucija i razvijanju demokratske političke kulture, oblikovanju javnog dobra, kao i što boljem artikulisanju javnih politika. Časopis je pokrenut sa uverenjem da je polje javne politike potrebno racionalizovati kako bi život u političkoj zajednici bio ljudskiji, demokratskiji i predvidiviji. ◀

Pokretač i glavni urednik
Prof. dr Slaviša Orlović

Partijska scena i predizborna kampanja u Srbiji

Sažetak

U tekstu se analizira partijsko-politička scena Srbije u 2011. godini. Ukazuje se na programsku bliskost, koalicione potencijale i animozitete između partija. Razmatra se ko se s kim i ko će s čim izaći na izbore pred građane Srbije. Rascepi i podele među partijama iz devedesetih, danas više nisu aktuelni. Povratak na vlast SPS u koaliciji sa DS, kao i nastanak SNS iz SRS, „oprali“ su partije starog režima. Time je umanjena prethodna distanca među partijama i otvorene veće mogućnosti međusobne saradnje. Neke linije rascjepa prepoznaju se na relaciji zapadnjaci –nacionalisti, istok–zapad, članstvo u NATO–vojna neutralnost. Stranke su u značajnoj meri odsečene od posredujućih institucija i struktura (sindikati, civilno društvo). Adući SNS za izbore jesu razočarani birači, gubitnici tranzicije, nizak standard, ekonomska kriza. DS će igrati na kartu evropske perspektive, jačanja standarda, stabilnosti kursa, cene hrane i makroekonomske stabilnosti. SRS i DSS podjednako su udaljene od SNS i DS. Teško je zamisliti zajednički nastup LDP i SRS, ili SRS i SNS. SPS se potvrdio kao lojalan partner DS. Naprednjake na vlast može dovesti samo „izdaja“ nekog iz redova vladajuće koalicije. Velika koalicija nije nemoguća u slučaju da dve najveće partije, jedna bez druge, ne mogu da sastave vladu. Ono što razlikuje partije više su harizmatski apeli njihovih lidera, nego što su to bolji programi. Obezbeđujući dobra putem klijentelizma, birači mogu ostvariti svoje materijalne interese na način na koji to nije moguće putem javnog dobra. U partijskim sistemima u kojima se kompeticija odvija u skladu s klijentelizmom, a ne prema programskim principima, slabije su šanse za demokratsku konsolidaciju. Ako sistem nije institucionalizovan i akteri nisu racionalni, politika je manje predvidiva. Partije su bez veze s biračima, a birači bez poverenja u partije. Imidž jeste važan ali nije dovoljan za pobjedu na izborima.

Ključne reči: partijska scena, predizborna kampanja, koalicije, kompeticija, ponašanje birača.

Prof. dr Zoran Stojiljković

Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka

UDK: 316.647.5:331.101.3(497.11) ; 316.48(497.11) ;
316.42(497.11)“2000/2010”

Socijalni dijalog i kriza i/ili kriza dijaloga

Sažetak

Socijalni dijalog, odnosno konfliktno socijalno partnerstvo rada i kapitala , u koje su na određenim ravnilima uključeni i predstavnici vlasti, ključani su elementi modernih, pluralističkih odnosa – industrijske demokratije. Svrha dijaloga je postizanje dogovora o razvoju i zapošljavanju što ima stabilizirajuće demokratske, ali bi moralo istovremeno dati i uspješne razvojne učinke. Predmet analize posebno su skromni i nedovoljni efekti već decenijskog pokušaja razvoja socijalnog dijaloga u Srbiji, kao i aktuelna nastojanja njegovog oživljavanja u dominantnom, predizbornom političkom ključu.

Ključne reči: dijalog, konflikt, socijalno partnerstvo, vlada, sindikati, poslodavci, protesti, izborne strategije.

Pod lupom

Prof. dr Ilija Vujačić

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

UDK: 321.7(4-12)"2001/2011"; 316.422(4-12)"2001/2011"

**Deset godina
političke tranzicije
u Srbiji**

Grčka kriza i kraj evra

Sažetak

Tekuća kriza evrozone nije ni sasvim nova ni iznenađujuća. Fiskalna disciplina u evrozoni bila je loša od njenog nastanka 1999, a finansijska kriza iz 2008. samo je pogoršala situaciju. Skupe su i bolne opcije sada dostupne zemljama evrozone u teškoćama: to su spoljna pomoć, rez troškova, viši porezi, bankrotstvo ili njihova kombinacija. Da bi izašla iz teškoća evrozona kao celina mora da odgovori na tri pitanja. Prvo, ko će platiti nagomilane dugove zemalja u teškoćama? Drugo, kako kredibilno održavati fiskalnu disciplinu u evrozoni? I treće, kako povratiti konkurentnost zemalja koje sada imaju teškoće? Privremenim programima pomoći evrozona za sada ne rešava ta pitanja, nego samo kupuje vreme. Ako se navedena problemi ne reše u dogledno vreme, finansijska tržišta bi mogla da odbace evro kao valutu, što bi označilo kraj evrointegracija. To bi dovelo do duboke ekonomske krize u Evropi, koja bi imala uticaja i na njene poslovne partnere u ostatku sveta. Nestanak EU doveo bi i do nove geopolitičke konstelacije u Evropi.

Ključne reči: evrozona, evro, fiskalna disciplina, reforma javnih finansija, otkup duga, bankrotstvo.

Prof. dr Jovan Teokarević

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

UDK: 321.7(61-17)"2011"; 316.422(61-17)"2011";

321.7(100)"197/200"

„Arapsko proleće“ i demokratizacija u uporednoj perspektivi

Sažetak

„Arapsko proleće“, to jest, talas svrgavanja nedemokratskih režima na severu Afrike u proleće 2011, upoređuje se sa demokratizacijom u drugim delovima sveta u prethodnim decenijama, a posebno u balkanskim i drugim postkomunističkim državama. Kroz sedam teza objašnjavaju se sličnosti i razlike naročito s takozvanim izbornim ili šarenim revolucijama u postkomunističkim državama. Zaključuje se da, uprkos mnogim nedoumicama i kontroverzama, „arapsko proleće“ već sada, dok još traje, ima važne posledice za napredak i sudbinu demokratizacije u celom svetu. Ono pokazuje da je demokratija univerzalna vrednost, da su nedemokratski režimi danas ranjivi i nestabilni, kao i da toj ranjivosti najviše doprinosi brz razvoj komunikacionih tehnologija, interneta i društvenih mreža.

Ključne reči: arapsko proleće, demokratizacija, treći talas demokratizacije, izborne revolucije.

Istraživanja raspoložjenja birača za potrebe izborne kampanje

Sažetak

Korišćenje savremenih informacionih tehnologija predstavlja jedan, a korišćenje rezultata istraživanja javnog mnjenja drugi kamen temeljac savremenih izbornih kampanja. I mada se validnost istraživanja javnog mnjenja u vreme uskovitlanih strasti pred izbore stalno osporava, u radu se ukazuje na potrebe učesnika izbora za koje mogu da se koriste rezultati javnomnjenjskih istraživanja. Neke od tih potreba jesu: sagledavanje realnih šansi učesnika izbora, što predstavlja osnovu utvrđivanja realnih izbornih ciljeva, a onda i adekvatne strategije kampanje, u kojoj neće biti uzalud rasipan novac i vreme učenika izbora; formiranje, odnosno (re)modeliranje imidža partija ili kandidata na temelju istraženih preferencija birača, odnosno osobina koje očekuju pojedine cilje grupe od idealnog lidera; utvrđivanje tematske okosnice, koncipiranje i testiranje ključnih poruka kampanje, slogana i slično; utvrđivanje ciljnih grupa prema čijim preferencijama se prilagođavaju marketinški produkti i ka kojima se usmeravaju marketinška dejstva; istraživanje medijskih navika birača u cilju izrade adekvatnog plana komuniciranja s biračima u kampanji, kao i u cilju vršenja adekvatnih korekcija i toku same kampanje.

Ključne reči: istraživanje javnog mnjenja, izborna kampanja, prognoza izbornih rezultata.

Puls

Doc. dr Siniša Atlagić

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

UDK: 32.019.5:342.8(100) ; 316.62:324(100)

Profesionalizacija političkog komuniciranja – trijumf forme nad sadržajem

Sažetak

Autor nastoji da ukaže na neke od novih obrazaca u savremenom načinu vođenja politike prema kojima se danas, u vremenu prerastanja izbornih u permanentne kampanje, politika sve više centrira oko kandidata, a sve manje oko partije. Pritom nezaobilazno postaje angažovanje marketinških/PR stručnjaka i tzv. spin doktora s kojima kampanje bivaju usmerene na imidž kandidata umesto na značajne društvene probleme.

Ključne reči: imidž, kampanja, PR, spin doktor, celebrity, novinar, izbori, propaganda.

Globalno

Prof. dr Vukašin Pavlović*

Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka

UDK: 316.334.5 ; 504.7

Globalna politika klimatskih promena

Sažetak

Politika klimatskih promena jedno je od najznačajnijih i najprioritetnijih pitanja na globalnoj političkoj sceni. Nakon ukazivanja na teškoće u suočavanju sa ovim pitanjem i dramatičnog upozorenja, autor daje pregled najvažnijih aktivnosti u konstituisanju globalne politike klimatskih promena tokom poslednjih decenija XX i prve decenije XXI veka. Uz objašnjenje efekta staklene bašte, u tekstu se daje prikaz najvažnijih činjenica kao i predviđanje mogućih scenarija u pogledu klimatskih promena. Autor takođe navodi i osnovne elemente globalne politike klimatskih promena.

Ključne reči: klimatske promene, efekat staklene bašte, globalna politika, Kjoto protokol, emisija ugljen-dioksida.

Globalno

Prof. dr Tanja Mišćević

*Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka*

UDK: 327.51"2010"

Nova transformacija NATO nakon Lisabona – nastavak trenda

Sažetak

Izmene delovanja NATO u uslovima nakon kraja hladnog rata postale su značajno obeležje ove organizacije. Ta njegova transformacija je posebno uočljiva u tri važna elementa – u političkoj poziciji, strateškim opredeljenjima i organizacionim promenama. Takav trend transformacije nastavljen je i usvajanjem novog Strateškog koncepta NATO iz 2010, koji pokušava da prilagodi organizaciju uslovima, saveznicima, izazovima i problemima savremenog sveta.

Ključne reči: NATO, strateški koncept, transformacija, bezbednosni izazovi.

Izvori i granice kineske moći

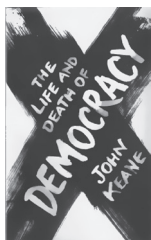
Sažetak

Sprovodeći uspešno postepene, ali smele i duboke reforme svoje ekonomije, države i društva, Kina je od relativno zaostale i zatvorene komandne ekonomije postala svetska industrijska radionica, vodeći izvoznik i posednik enormnog trgovinskog suficita i deviznih rezervi, a time i finansijska velesila, te na kraju i druga ekonomija sveta po veličini BDP, ostvarujući tokom tri decenije neprekidno veoma visok ekonomski rast. U tom periodu obezbeđuje ogromnoj većini svog stanovništva rast životnog standarda, a oko četiri stotine miliona njih izvodi iz siromaštva. Napredujući u modernizaciji i tehnološkom osavremenjavanju svoje ekonomije, Kina modernizuje i svoju, dugo zapostavljaju armiju, izazivajući podozrenje globalnog hegemonu i nekih suseda, koji u tome vide nastojanje da se nametne kao globalna sila i pretendent na mesto hegemonu. Međutim, Kina svojim izuzetno aktivnim bilateralnim i multilateralnim međunarodnim nastupom želi da stvori ili podupre dominantno mirno međunarodno okruženje, kroz saradnju s ciljem razvoja od koga sve države imaju korist, a koje joj je naophodno da bi sve resurse usredsredila na ostvarenje strateškog cilja, a to je eliminisanja siromaštva i dostizanje nivoa razvoja srednje razvijenih zemalja 2050. godine.

Ključne reči: reforme i otvaranje, svetska radionica, druga ekonomija sveta, finansijska i trgovinska velesila, eliminisanje siromaštva, (ne)jednakost, moć, mir i (harmoničan) razvoj.

Životopis demokratije

Keane, John, *The Life and Death of Democracy*, Simon and Schuster LTD, London 2009.

Knjiga *Život i smrt demokratije*, australijskog i britanskog političkog teoretičara Džona Kina, predstavlja redak i ni sa čim uporediv pokušaj da se napiše planetarna društvena i politička istorija demokratije. Knjiga ima oko hiljadu strana pisanih nebičnim stilom, kao biografija ili životopis u kome su zabeleženi važni detalji vezani za dosadašnji život demokratije, njene uspone i padove, staze i stranputice. Zbog toga ovo nije obična istorija. Ona nema nameru da pruži obuhvatan pregled onoga što se naziva demokratija, već je suštinski pokušaj da se ona sama (demokratija) konceptualizuje kroz vlastitu istoriju. Ovo nije samo opis prošlosti jednog političkog fenomena jer se ovde politički fenomen sagledava kao deo vlastite prošlosti. Stoga je jasno zašto knjiga ima baš takav naslov i zašto se demokratija ne posmatra samo kao pojava nego mnogo šire – ona se personifikuje i postaje nezavisan subjekt koji ima sopstveni život. Ovo delo se, u skladu s tim, završava „odom“ sećanju i prošlosti koja živi kroz živote savremenika, a ne arhivirana u knjigama i dokumentima.

Ono što ovu knjiga izdvaja i odlikuje jeste to da ponuđeni „životopis“ demokratije u značajnoj meri odudara od njenih uobičajenih geografskih, istorijskih i pojmovnih shema razvoja. Za Kina, ona je pre svega kolektivni način života, a tek onda politički sistem. Demokratija je kroz istoriju češće bila rezultat slučajnosti, neočekivanih događaja ili ličnih dostignuća s pratećim posledicama, nego ishod plana i neminovnosti. Ne postoje istorijske garancije za demokratiju niti su one ikada postojale, već samo usponi i padovi, čak smrt i uskrnuće. Ne postoje ni garancije u pogledu uspeha, čak

ni u periodima poput današnjeg, kada naizgled postoji univerzalna prihvaćenost demokratije kao modela vladavine. Razlog zahvaljujući kome ona uvek preživljava jeste želja ljudi da kolektivno upravljaju vlastitom sudbinom, koja se ispoljava kroz niz političkih izuma nastalih u različitim vremenima. Demokratija je za autora izum ravan otkriću točka, štamparije ili kloniranja, izuma za koje su ljudi pronalazili i pronalaze različite upotrebe. *Život i smrt demokratije* otkriva razloge za uspone i padove „vladavine naroda“. Pored niza kontingencija, na sudbinu demokratije posebno su uticale dve njene odlike. Prva jeste sposobnost samotransformacije koja je bila u korenu njenog preživljavanja i omogućavala joj da se prilagodi novim okolnostima, a druga, tendencija širenja koja je često bila u osnovi različitih padova, pa čak i njene povremene smrti.

Za razliku od dosadašnjih istorija ovog fenomena, *Život i smrt demokratije*, osim zbog obuhvatnosti i specifičnosti pristupa, vredna je i zbog izvesnih otkrića. Navešću ona najvažnija.

Jedan od doprinosa jeste problematizacija dosadašnjih, evrocentričnih pregleda demokratije. Istorije ovog „pronalska“, prema mišljenju autora, nisu odgovarajuće, ni istorijski, ni geografski. Demokratija se, smatra Kin, pojavila na Istoku (današnja teritorija Sirije, Iraka i Irana), a ne u antičkoj Grčkoj kako se obično pretpostavlja. Čak ni koren reči nije starogrčki, nego mikenski. Njeni pravci širenja, obuhvatili su čitav svet, tako da je svaki kontinent u nekom trenutku dao doprinos raznim transformacijama i njenim različitim oblicima. Evropa je stupila na istorijsku scenu dosta kasnije, sa širenjem druge novine, predstavničkih tela, koja su omogućila da se demokratija razvija i u državama s velikom teritorijom i velikim brojem stanovnika. Na severnoameričkom kontinentu spojeni su pojmovi „predstavljanje“ i „demokratija“, a južnoamerički kontinent razvio je specifičan oblik elitističke, čak oligarhijske demokratije. Nakon Drugog svetskog rata, ona se, sada u novom obliku, ponovo vraća u Aziju, ovoga puta u Indiju, koja razbija gotovo sve predrasude o tome da demokratija nije moguća tamo gde ne postoje zadovoljavajući ekonomski, društveni i kulturni uslovi, na primer u ogromnoj državi sa siromašnim, podeljenim i raznolikim stanovništvom.

Drugi veliki doprinos ove knjige jeste kategorizacija faza kroz koje se transformisala demokratija. Prve dve faze karakteristične su za participativnu i predstavničku demokratiju. U prvoj, koju Kin naziva skupštinska demokratija, institucionalizuju se mesta okupljanja i načini donošenja kolektivnih odluka među jednakima. Mada je skup onih koji čine „politički jednake“ bio veoma uzak, skupštine ipak otelovljuju ideju samovladavine među jednakima. Mesto vladavine u demokratijama

je prazno i popunjava se različitim procedurama, lutrijom ili glasanjem. Drugi, klasični oblik demokratije jeste predstavnička demokratija, spoj srednjovekovne ideje predstavničke vladavine i ideje narodne suverenosti. Ovaj oblik nastaje iz reprezentativnih ustanova, parlamenata i sabora, ali dobija pun zamah nakon Francuske revolucije. Ovaj period karakteriše širenje prava glasa, formiranje nacionalnih država, nastanak socijalnih pokreta i mnoge reforme koje su bile karakteristične za XIX i početak XX veka. Ipak, predstavnička demokratija pokazala je sve svoje slabosti do početka Drugog svetskog rata, kada je već bila odbačena i gotovo izumrla, osim u uskom pojasu zemalja koncentrisanih oko Atlantskog okeana. Nova faza počinje da se razvija po završetku rata.

Još jedna inovativna teza ove knjige jeste da je period predstavničke demokratije prošlo i da se demokratija transformisala u fazu nadgledajuće demokratije. U ovom periodu demokratija se iz predstavničkih tela i administrativnih struktura seli među građane koji, mimo uobičajenih političkih (partijskih i državnih) kanala, koriste alternativne, kako bi preispitali delovanje vlasti i vršili na nju pritisak da promeni agendu i način rada. Kao ključni dokaz i ilustraciju Kin navodi ubrzano formiranje raznih kontrolnih, nadzornih, istražnih tela i organizacija širom sveta u periodu nakon Drugog svetskog rata. U ovoj knjizi, kao i u kasnijim tekstovima, otkrio ih je više od stotinu; sva ona bavila su se različitim aktivnostima preispitivanja delovanja vlasti, na različitim nivoima i u različitim oblastima: postavljanje važnih pitanja na dnevni red, sprečavanje zloupotreba, zaštita ljudskih prava, kontrola procesa glasanja, kontrola trošenja novca, razni oblicima korupcije, informisanje, tumačenje prošlosti, razotkrivanje afera i prevara i tako dalje. Učešće građana u politici dobilo je raznovrsne forme mimo tradicionalnog shvatanja odnosa civilnog društva i države: virtuelna organizacija, transnacionalna mreža, globalni protesti, blogovanje, hakerisanje i drugo. Porast ovih oblika građanskog delovanja rezultat je nezadovoljstva građana mogućnošću delovanja unutar okvira predstavničkih institucija.

Važno je napomenuti da nadgledajuća demokratija ne podrazumeva odustajanje od predstavničkih ustanova koje zadržavaju važnu ulogu, ali i da u spektru demokratskih praksi, one imaju mnogo manje mesta nego ranije. Politički prostor koje one obuhvataju jeste manji deo ukupnog političkog prostora. Nadgledajuća demokratija je „samo“ još jedna istorijska transformacija koja pokušava da nadomesti slabosti prethodnog stupnja. Međutim, ono što ona podrazumeva jeste ozbiljno preispitivanje osnovnih principa i pojmova na kojima počiva predstavnička demokratija. Kandidate za preispitivanje čine sledeći pojmovi: predstavljanje, legitimnost,

politička odgovornost, partije i izbori, narodna suverenost (parlament i teritorijalna zasnovanost demokratije), politička geografija i drugo. Razmotrimo nekoliko primera. Mnogi oblici demokratskog političkog delovanja danas ne zauzimaju institucionalni, čak ni realni, politički prostor. Osim toga, vrše ga akteri koje niko nije birao i u tom smislu ne predstavljaju nikoga. To bi značilo, po pretpostavkama predstavničke demokratije, da njihovo delovanje nije legitimno. Ipak, prema Kinu, pojedinci i organizacije koje deluju na ovaj način samolegitimišu se svojim delovanjem i njegovim učincima. One ne traže odobrenje da bi delovale na određeni način, a legitimnost crpu iz toga što nisu institucije vladavine čije odluke postaju obavezujuće, nego iz toga što njihov učinak zavisi od ostvarenog stepena difuzne podrške. Stvar je još složenija kada se radi o prekograničnim organizacijama i mrežama koje se bave sličnim problemima (ekološke ili antiglobalističke organizacije). Tamna strana ove priče jesu one organizacije i mreže čije delovanje počiva na diskriminatorskim, pa čak i rasnim praksama.

Sve ovo, za Kina, nije razlog da odbacimo ove oblike delovanja kao nelegitimne, nego da ponovo promislimo pojmove predstavljanja, legitimnosti i druge, kako bi mogli da pravimo razliku između onih koji počivaju na poželjnim normativnim kriterijumima i onih koji izazivaju zabrinjavajuće prakse. Tako je Kinova knjiga još jedna u nizu onih koje, u poslednje vreme, razmatraju ograničenja predstavničke demokratije i mogućnosti njihovog prevažilaženja. Ona, međutim, ne igra na kartu takozvane deliberativne dopune proceduralne demokratije, nego pokušava da artikuliše i legitimiše i one oblike delovanja čiji ishodi nisu uvek zagantovani, a koji su rezultat autentičnog političkog angažmana slobodnih građana zainteresovanih za opšte dobro i odgovornu vladavinu. Posebna vrednost ove knjige jeste što ovim idejama daje istorijsku dimenziju, i pokazuje koliko su i principi i institucije predstavničke demokratije jednom zavisili od takvih oblika delovanja sa snažnim elementima kontingencije i „nelegitimnog“ angažmana pojedinaca i grupa. Istorija ma kog pojma iz „rečnika demokratije“ to uverljivo pokazuje. Neizvesna sudbina demokratije uvek je više zavisila od sposobnosti i mašte grupa i pojedinaca koji su pronalazili inventivne načine da daju novo značenje pojmovima i ustanovama, nego od racionalne i normativne opravdanosti ideje. I sam pojam predstavnička demokratija tako je uspostavljen, a njegova sudbina išla je mimo volje njegovog tvorca. ◀

Doc. dr Đorđe Pavićević

Prevod ove knjige na srpski jezik
pojaviće se u izdanju *Zavoda za udzbenike*
i *Službenog glasnika*

Sabor politikologa

U periodu od 27. do 29. maja 2011, na Fakultetu političkih nauka održan je Sabor politikologa (međunarodna konferencija) u organizaciji Udruženja za političke nauke Srbije (UPNS) i FPN-a pod nazivom „Država i demokratija u procesu evropeizacije Srbije“. Konferencija je bila podeljena u pet tematskih celina: ustavni identitet Srbije; demokratija i vladavina prava; političke partije i ideologije; evropske politike Srbije i regionalna saradnja i međususedski odnosi.

Prvog dana, nakon pozdravnih govora zamenika predsednika Vlade Srbije Ivice Dačića, dekana Fakulteta političkih nauka Ilije Vujačića i predsednika UPNS Milana Podunavca, učesnici su diskutovali o pretpostavkama ustavnog identiteta Srbije. Plodnoj raspravi prethodila su izlaganja Nenada Dimitrijevića, Miodraga Jovanovića, Milana Podunavca, Boška Kovačevića, Sonje Tomović Šundić, Alpara Lošonca, Jovana Komšića i Dušana Radosavljevića. U govorima je ukazano na slojevit odnos između pretpolitičkog i političkog identiteta, a deo diskusije bio je posvećen i razmatranju pitanja kolektivnog identiteta Srbije u konstitucionalnoj i regionalnoj perspektivi.

Drugi dan konferencije započeo je razgovorom o odnosu demokratije i vladavine prava. Uvodna izlaganja održali su Vojislav Stanovčić, Vučina Vasović, Radmila Vasić, Čedomir Čupić, Đorđe Pavićević, Nebojša Vladislavljević, Ivana Spasić, Snežana Đorđević i Cirila Toplak. Rasprava je vođena podjednako, u teorijskoj i empirijskoj ravni. U referatima učesnika ovog panela preovla-

dao je kritički i problemski pristup složenim temama kao što su: dometi demokratske tranzicije i vladavine prava u Srbiji, teorijski sporovi o demokratiji, reforma lokalne administracije, značaj kontrole i nadzora za vladavinu prava. Drugi panel je bio posvećen političkim partijama i ideologijama. Svoje studije prisutnima su izložili: Vladimir Goati, Zoran Stojiljković, Slaviša Orlović, Dijana Vukomanović i Davorka Budimir. Diskusija je vođena unutar tematskog okvira koji je pokrio najaktuelnije teme u oblasti partijskog organizovanja i delovanja u Srbiji i regionu, kao što su: analiza partijskih koalicija, legitimacijske matrice političkih partija, odnos političkih partija i medija, partijske ideologije u evropskom političkom prostoru i reprezentativna prava srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Poslednji dan skupa otvoren je panelom o evropskim politikama Srbije. Učesnicima konferencije obratili su se Danica Vujadinović, Predrag Simić, Miroslav Ružica, Žarko Puhovski, Tanja Mišćević, Dušan Pavlović i Rade Veljanovski, govoreći o identitetskim, političkim i ekonomskim implikacijama evropskih integracija, evroskepticizmu i budućnosti socijaldemokratije u panevropskom prostoru. Konferencija je zatvorena osvrtnom na domete i perspektive regionalne saradnje u kontekstu procesa pridruživanja Evropskoj uniji. Ukazano je na uspešne primere međususedske saradnje, ali i na neka otvorena pitanja koja opterećuju bilateralne odnose država u regionu.

◀
Mr Nikola Bjeljina

Godišnji skup politikologa Slovenije

U organizaciji Slovenskega politikološkega društva, u periodu od 2. do 4. juna, u Portorožu, održana je njihova XXII konferencija. Tema ovogodišnjeg skupa bila je „Dvadeset godina slovenačke državnosti“.

Prvog dana održana su tri panela. Tema prvog naslovljena je „Demokratski kapital slovenačke države posle dve decenije“, sa uvodnim referatom prof. dr Mira Hačeka, predsednika Slovenskega udruženja za političke nauke, i učesnicima Antonom Bablerom, Romanom Lavtarom i Matjažam Nahtigalom.

Drugi panel bavio se pitanjem „Elektronske direktne demokratije i kvalitetom političkog diskursa“. Uvodničar i moderator bio je Norbert Kersting iz Južne Afrike, a učestvovali su Jevgenije Išmenev (Evgeny Ishmenev, Rusija), Stiven Konoli (Steven Connolley, Kanada), Džejson P. Abot (Jason P. Abbot, SAD) i Žil Ferreira (Gil Ferreira, Portugalija).

Treći panel imao je temu „Državnost i građanstvo u postmodernoj eri“. Predsedavao Jernej Pikalo, a učestvovali: Žiga Vodovnik, Andrej Kurnik, Blaž Ilc, Tit Neubauer, Marinko Banjac, Cirila Toplak, Andrej A. Lukšič i Maja Babor. Okruglim stolom „Slovenački put do nezavisnosti i iskustva poslednjih dvadeset godina“, predsedavali su Ježi Vijatr (Jerzy Wiatr, Poljska) i Anton Bebler (Slovenija), a učestvovali: Atila Ag (Attila Agh), Jožef Baier (Jozsef Bayer, Mađarska), Slaviša Orlović i Ognjen Pribičević (Srbija). Drugog dana održana su četiri panela. Tema prvog bila je „Slovenački parlamentarizam od nezavis-

nosti do danas“, predsedavao je Drago Zajc, a učesnici su bili: Albin Igličar, Tatjana Krašovec i Katarina Žagar. Drugim panelom „Neformalne institucije – korupcija i klijentelizam u komparativnoj perspektivi“, predsedavao je Hans-Joachim Laut (Hans-Joachim Lauth, Nemačka), a učestvovali i Wolfgang Muno (Wolfgang Muno, Nemačka) i Peter Tiri (Peter Thiery, Nemačka). Tema trećeg panela bila je „Elektronska neposredna demokratija i kvalitet demokratije“ (IPSA RC 10). Predsedavao je Norbert Kersting (Južna Afrika), a učestvovali su: Jirži Dušek (Jiří Dušek) i Lubomir Pana (Lubomír Pána, Češka Republika) i Norbert Merkoviti (Norbert Merkovity, Mađarska).

Tema četvrtog panela „Razvoj nacionalne bezbednosti u nezavisnoj Sloveniji“, Anton Bebler je predsedavao, a učestvovali su: Jelena Juvan, Erik Kopač, Anton Žabkar, Liliana Brožič, Uroš Svete i Damir Črnčec. Prezentovani referati, kvalitet i sadržaj diskusija, kao i druženje na marginama konferencije, potvrdili su zajedničke teme i dileme ne samo politikologa, već i građana i država u regionu. Na konferenciji se mogla zapaziti aktivna uloga i saradnja Slovenskega politikološkega društva s Centralnoevropskim udruženjem za političke nauke.

Skup politikologa Slovenije protekao je u radnoj, prijatnoj i kolegijalnoj atmosferi. Razmenjena su iskustva, otvorene mogućnosti za buduću saradnju i zabeležene aktuelne teme, pre svega političkih nauka u Sloveniji. ◀

Prof. dr Slaviša Orlović

Uputstvo autorima za pisanje teksta

Program: *Word for Windows*

Pismo: latinica

Tip fonta: *Times New Roman*

Veličina fonta: 12

Prored: 1,5 (*1.5 lines*)

Minimalni obim: 15.000 karaktera (uključujući i praznine, *with spaces*).

Maksimalni obim: 20.000 karaktera (uključujući i praznine, *with spaces*).

Svaki tekst treba da ima naslov, ime i prezime autora, naučno i/ili nastavno zvanje, naziv ustanove u kojoj je zaposlen (univerzitet, fakultet, ime i prezime).

Pri navođenju stranih imena treba ih transkribovati (prvi put navesti ime u originalu u zagradi).

Svaka tabela i/ili grafikon treba da sadrže broj, naslov, izvor, kao i da pokažu svoju funkciju u tekstu.

U fusnote upisivati samo propratne komentare.

Na kraju citata otvoriti zagradu i u nju uneti prezime autora, godinu izdanja i stranu s koje je uzet citat:

- jedan autor: (Beyme, 2002: 155)
- dva autora: (Evans i Whitefield, 1993: 548)
- slučaj kada se citira autor čija su dela navedena u spisku literature više puta a izdata iste godine: (Sartori, 2003 b: 143)

U spisku literature autore treba navesti po abecednom redu.

Red navođenja u slučaju knjiga: prezime, ime, godina izdanja, naslov knjige (kurzivom), mesto izdanja, izdavač.

Primer:

Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row.

Primer navođenja teksta u knjizi:

Lipset, Seymour Martin and Rokkan Stein, (1967). „Cleavage Structure, Party Systems and Voter Alignment: An Introduction“, u: *Party Systems and Voter Alignments Cross-National Perspectives*. New York: The Free Press.

Primer navođenja teksta iz časopisa:

Evans, Geoffrey and Whitefield Stephen, Identifying the Bases of Party Competition in Eastern Europe: *British Journal of Political Science*, Vol. 23, No. 4 (Oct., 1993), pp. 521–548.

Internet izvori:

Prezime, Ime, datum, „Naziv teksta“. Naziv institucije, <http://www.ipsa.org/publications/ipsr> (Datum posete: 05. 06. 2011)

Autori snose odgovornost za sadržaj, stavove i verodostojnost činjenica u tekstu.

Objavlivanjem teksta autor prenosi sva autorska prava na izdavača časopisa.

Pretplatni list

Godišnja pretplata na časopis *Analiza politike* iznosi 1.800 dinara za fizička lica i 2.000 dinara za pravna lica. Za fizička lica u inostranstvu cena je 3.500 dinara, a za pravna lica u inostranstvu 4.000 dinara. Cena pojedinačnog broja je 500 dinara.

Pretplata se može izvršiti uplatom na žiro račun:

840-1838666-35, PIB:101746499 (Za časopis *Analiza politike*)

Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka, Jove Ilića 165, 11000, Beograd

Godišnja pretplata na časopis *Analiza politike*

Naziv organizacije / ustanove / pretplatnika

Ime i prezime (za pravna lica ime i prezime odgovornog lica)

Ulica i broj

Pošanski broj i mesto

Broj telefona / telefaksa

JMBG

PIB

E-pošta

Broj pretplata

Potpis (i pečat za pravna lica)

Mesto i datum

Po prijemu pretplatnog lista biće vam dostavljen predračun, a po primljenoj uplati i konačni račun.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

32

ANALIZA politike : stručni časopis za analizu politike
/ glavni urednik Slaviša Orlović. - 2011, br. 1- .
- Beograd (Jove Ilića 165) : Centar za demokratiju
Fakulteta političkih nauka, 2011- (Beograd : Čigoja
štampa), - 30 cm

Tromesečno
ISSN 2217-6233 = Analiza politike
COBISS.SR-ID 184942348